

شناخت دانش بومی زعفران کاران با تاکید بر نظریه بنیانی (مطالعه موردی شهرستان قاینات و زیرکوه)

مریم اکبرنژاد^۱، سمیه هادی زاده^۲

^۱مدیر ارشد کنترل کیفیت شرکت تروند زعفران قاین؛ tarvandsaffron@gmail.com

^۲مدیر آزمایشگاه شرکت تروند زعفران قاین؛ somayye_hadizade@yahoo.com

چکیده

هدف این پژوهش، شناخت دانش بومی زعفران کاران بر پایه نظریه بنیانی مطالعه موردی شهرستان های قاینات و زیرکوه، ایجاد نظریه در مورد دانش بومی زعفران کاران در قائنات و زیرکوه، شناخت دانش بومی و میزان انطباق آن با محیط جغرافیای مورد مطالعه، گردآوری دانش بومی زعفران کاران، ماندگاری و انتقال آنها به دیگر کشاورزان زعفران کار به منظور افزایش تولید و افزایش درآمد زارعین منطقه و ایجاد رغبت و علاقه بیش تر در بین کشاورزان و مروجان و در نتیجه، افزایش تولید ملی و بررسی شناخت علل کم توجهی و یا بی توجهی به دانش بومی زعفران کاران می باشد.

کلمات کلیدی: دانش بومی، زعفران کاران.

مقدمه

دانش بومی همان دانش سنتی مردم روستایی می باشد که طی قرن ها در کوره داغ تجربه به خوبی پخته شده و سینه به سینه به نسل بعدی منتقل شده است. بخشی از این دانش بومی مربوط به زعفران می باشد (کوچکی، ۱۳۸۱). زعفران، گیاهی است نیمه گرمسیری (کافی، ۱۳۸۱؛ سپاسخواه و کامگار، ۲۰۰۹) از ارزشمندترین محصولات کشاورزی ایران است که از دیرباز در ایران رایج بوده است (دادخواه و همکاران، ۱۳۸۹). زعفران یکی از قدیمی ترین محصولات زراعی خراسان جنوبی است که علی رغم قدمت کشت آن در مقایسه با بسیاری از محصولات زراعی رایج در کشور، سهم کمتری از فناوری های نوین را داشته و تولید آن عمدتاً بر دانش بومی متکی بوده است. با وجود اهمیت اقتصادی زعفران در تحقیقات ملی، این گیاه از اولویت ویژه ای برخوردار نبوده و سازمان یا مؤسسه تحقیقاتی خاصی برنامه ریزی تولید این محصول را عهده دار نمی باشد (کوچکی، ۱۳۸۱). بیشترین سطح کشت و کار زعفران (۹۸٪) در ایران عمدتاً به شهرستان های خراسان جنوبی و رضوی اختصاص دارد (برابادی و همکاران، ۱۳۸۸). زعفران محصولی است که در شرایط محدودیت های محیطی درآمد اقتصادی قابل توجهی را تأمین می نماید و به همین دلیل محصول مناسبی برای کشاورزانی است که به منابع کمتری دسترسی دارند (کوچکی، ۱۳۸۱؛ غوث و هادربادی، ۱۳۹۲). دانش بومی زعفران کاران این منطقه با دوازده قرن تجربه و آزمایش سینه به سینه به نسل های بعدی منتقل شده و نسل بعدی آن را متکامل تر کرده و به فرزندان خود انتقال داده اند. با توجه به اهمیت زعفران در بازار تجارت جهانی و میزان تولید غیرقابل مقایسه این محصول در ایران نسبت به سایر کشورها و همچنین سطح زیر کشت بالای استان خراسان جنوبی و شرایط اقلیمی و خاک بسیار مستعد و سرشار از مواد معدنی برای کشت زعفران در شهرستان قائنات و مضافاً

^۱ مریم اکبرنژاد - tarvandsaffron@gmail.com